

Чланак примљен 12. јула 2019.
Чланак прихваћен 28. новембра 2019.

Маријана Кокановић Марковић *

Универзитет у Новом Саду
Академија уметности
Департман музичке уметности

**МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП ЈУГОСЛОВЕНСКА ИДЕЈА
У/О МУЗИЦИ, Матица Српска, Нови Сад, 25–26. мај 2019.**

Прошле године обележено је стотину година од оснивања прве југословенске државе, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, што је одличан повод и за преиспитивање југословенске идеје у/о музици, која је у музиколошком смислу остала недовољно истражена и недефинисана категорија. У организацији Матице српске и Музиколошког друштва Србије у Новом Саду одржан је међународни научни скуп *Југословенска идеја у/о музици* (25. и 26. маја 2019) на којој су у оквиру осам панела радове представили научници из Србије, Хрватске, Словеније и Велике Британије: 1. *Дискурси о југословенској музици – музикографија/музикологија*, 2. *Музичко југословенство: мапе/територије/афекти*, 3. *Музичко југословенство: идеје/концепти*, 4. *Дискурси о југословенској музици – музикологија/музикографија*, 5. *Југословенска музичка сцена – актери – уметничка музика*, 6. *Југословенска музичка сцена – институције – дискографија*, 7. *Југословенска музичка сцена – институције – културна политика*, 8. *Југословенска музичка сцена – актери – популарна музика*. Будући да је научни скуп базиран на три главна тематска блока (Дискурси о југословенској музици, Музичко југословенство и Југословенска музичка сцена) у овом приказу радови ће тако и бити представљени.

Научну конференцију отворила је др Мирјана Веселиновић Хофман (секретар Одељења Матице српске за сценске уметности и музику) указујући на неопходност истраживања иницираних овим научним скупом, из визуре поткрепљене на чињенично и проблемски одговарајући начин, у данашњем времену када су интерпретације југословенског наслеђа уопште политизоване и крећу се у оквирима „нервозног осциловања између негирања и идеализовања“. Пленарно предавање на тему *Тезе о југословенским идејама у/о музици. Критички поглед на музичке праксе и наративе од краја XIX до двадесетих година XX века* одржала је Биљана Милановић (Музиколошки институт САНУ, Београд) истичући значај критички заснованих југословенских

* Ауторкина контакт адреса: marijanakokanovic@yahoo.com

студија за музиколошка истраживања и указујући на различите видове повезивања музичке културе у Србији с регионалним музичким културама.

У оквиру тематског блока *Дискурси о југословенској музици* представљена су два панела са акцентом на музикографију, односно музикологију. У раду *Идеја и пракса југословенства у периоду 1945–1960, према написима у музичкој периодици* Мелита Милин (Музиколошки институт САНУ, Београд) је говорила о тенденцијама ка равномерној заступљености прилога из свих република, иако је у пракси заправо доминирало самопредстављање. Ивана Ножица (Академија уметности, Нови Сад) је у прилогу *Југословенска концепција часописа Звук* истакла значај овог периодичног издања о музици током шездесет година излагања, указујући на тежње уредништва ка профилисању његове југословенске концепције.

У занимљивом излагању *Флуктирајуће путање југословенског музичког модернизма пример Југословенског павиљона на светској изложби „ЕХРО 58“ у Бриселу* Ана Котевска (Музиколошко друштво Србије, Београд) указала је на недовољно истражен укупни „мешовити“ садржај музичких програма Југославије, док је у другом делу рада представила нови живот југословенског павиљона који је трансформисан у средњу школу St. Paulus у Вевелгему и начин на који се ученици ове школе упознају са југословенским и постјугословенским наслеђем. Марија Масникоса (Факултет музичке уметности, Београд) је у прилогу *Аспекти наставе Историје југословенске музике на Факултету музичке уметности у Београду* говорила о утицају културне политике СФРЈ на наставни програм наведеног предмета који је годинама предавао професор Властимир Перичић, а истраживање Милоша Маринковића (Музиколошки институт САНУ, Београд) било је посвећено научно-музиколошкој делатности у оквиру трибине у Опатији (1964–1990): *Научно-музиколошки аспекти Југославенске музичке трибине/Трибине музичког стваралаштва Југославије*.

Музичко југословенство сагледано је у два панела. У првом (мапе, територије, афекти) Леон Стефанија је у раду *Мапирање славизма у словеначкој музици до 1918. године* (Филозофски факултет, Љубљана) преиспитивао контексте у којима се у Словенији јавно расправљало о словенству, кроз низ парадигматичних примера из словеначких часописа (1918–1992), док је каснији период тумачио из перспективе пројекта „Музика и националне мањине: (транс)културна динамика у Словенији од 1991“. Прилог *Југословенски садржаји на концертима Музике Краљеве гарде између светских ратова* Гордане Крајачић (самостални истраживач) био је посвећен концертној делатности, диригентима и репертоару поменутог ансамбла.

Наредни панел о музичком југословенству (идеје/концепти) отворен је прилогом Иване Весић (Музиколошки институт САНУ, Београд) *Концепт југословенске интеграције у јавним актима југословенских музичара (1918–1941)* у којем су различите интерпретације „реалног југословенства“ у музичком животу сагледане с обзиром на активности музичара из различитих република, с посебним акцентом на Београд, Загреб и Љубљану. Верица Грмуша (Ројал Холовеј, Универзитет у Лондону) у прилогу *Југословенска идеја у соло песми с почетка XX века на јужнословенским просторима* представила је међусобну сарадњу Петра Коњовића и

Милоја Милојевића и сопрана Маје Строчи Печић и Иванке Милојевић, за које је истакла да су имале формативну улогу у стварању појединих опуса ових композитора.

Четири завршна панела била су посвећена југословенској музичкој сцени. *Испољавање идеје југословенства у стваралаштву Вука Куленовића* наслов је реферата Иване Медић (Музиколошки институт САНУ, Београд) у којем се истичу различите манифестације идеје југословенства у његовом опусу, од кантате *Стојанка мајка Кнежопољка* до кантате *Хутнос*. У раду *Космополитска стилска оријентација – Стваралачка изузетност Рудолфа Бручија и(ли) југословенска уметничко-теоријска дискурзивна пракса* Немања Совтић (Академија уметности, Нови Сад) преиспитује појам „космополитског стила“, како је Властимир Перичић окарактерисао Бручијев опус, постављајући и питање у којој мери наведени појам партиципира у југословенској идеји у/о музици. Милош Браловић (Музиколошки институт САНУ, Београд) је дао увид у рукописну оставштину Славенског, која се чува на ФМУ у Београду, у настојању да се укаже и на мање познате аспекте композиторове поетике (*Јосип Славенски: скице, белешке, цртежи*).

У прилогу *Тко зна гдје се сакрио седми континент...О гласби и раси на маргинама југославенске дискографије* Мојца Пишкор (Музичка академија, Загреб) је истраживала афричку музику и музичаре у југословенској дискографији у другој половини XX века, а Весна Ивков (Академија уметности, Нови Сад) је у раду *„Војводина тон“ и (пост)југословенске перспективе* представила деловање поменутог удружења од оснивања (1964) до данас. Милан Милојковић (Академија уметности, Нови Сад) је у реферату *Електроакустичка музика у СФРЈ у периоду распада земље: случај Асоцијације уметника електронских медија* дао занимљиво виђење оснивања (1991) једног од последњих уметничких удружења које је претендовало да има југословенски карактер, истичући идеје које су приближавале уметнике, те однос њихових поетика и друштвених околности.

У оквиру панела 7 представљена су четири прилога, с акцентом на институције и културну политику. У *Прилогу историји извођаштва на музичким сценама бивших Југославија* Надежда Мосусова (Музиколошки институт САНУ, Београд) је указала на неопходност сагледавања прожимања делатности учесника музичких сцена у целини у југословенским оквирима. Вања Спасић (Музиколошки институт САНУ, Београд) у раду *Домаћи репертоар Опере Народног позоришта у Београду (1970–1990)* је представила на који начин је поменута институција настојала да уметност приближи „радним људима“, с посебним фокусом на заступљеност „југословенских“ опера на репертоару. У прилогу *Од звука ка... : Музички програм СКЦ-а сагледан у контексту самоуправног социјализма* Ивана Миладиновић Прица (Факултет музичке уметности, Београд) истражује програмско и естетско заједништво уметника окупљених око Студентског културног центра, који су након доласка Мирослава Савића (1978) иницирали нову оријентацију музичког програма. Предраг Ђоковић (Музичка академија, Универзитет у Источном Сарајеву) је говорио о интересовању за рану европску музику у извођачком домену шездесетих година прошлог века (*Покрет за рану музику у оквиру културне политике социјалистичке Југославије*). У раду

Југословенско-немачке хорске недеље Наташа Марјановић (Музиколошки институт САНУ, Београд) је парадигму југословенске идеје разматрала у односу на репертоар, критеријуме одабира учесника, као и на одјеке сарадње између две земље (1969–1991).

Последњи панел, посвећен популарној музици, отворен је прилогом Марка Алексића (Факултет музичке уметности, Београд) *Југословенски представници на „Песми Евровизије“ у периоду 1981–1990: коначно формирано „југословенство“ у поп музици?* у којем се указује на специфичан југословенски тип поп песме, уз настојање да се културолошко „југословенство“ повеже са чисто музичким еквивалентима тог концепта. У последњем раду овог тематског блока *„Металци, хипици и остали манијаци“ – метал музика у Југославији*, Бојана Радовановић говорила је о настанку и развоју југословенске метал сцене, узимајући обзир специфичан модел рецепције ове музичке струје у социјалистичком контексту.

На конференцији је југословенска идеја у/о музици сагледана из различитих визура и методолошких приступа, с циљем маркирања појава које су имале значајну улогу у дефинисању југословенског идентитета у музици. Скуп је био отворен како за стручну, тако и за ширу публику, а дискусије су следиле након сваког панела. Надамо се да ће ова успешно реализована конференција бити подстрек за даља истраживања и да ће идеја југословенстава бити сагледана искорачујући из југословенских државотворних временских координата дубље у прошлост.